

Jaki to
TANIEC?
atlas dla dzieci

Jaki to

TANIEC?

atlas dla dzieci

Copyright © Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2021

Tekst: Mateusz Sawczyn

Opracowanie graficzne, skład, przygotowanie do druku i projekt okładki: Wioletta Kanik

Redakcja: Agnieszka Niegowska

Korekta: Tomasz Łabonarski

Wydanie I

Wydrukowano w Polsce

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.

ul. Sułkowskiego 2/2

01-602 Warszawa

www.WYDAWNICTWO-SBM.pl

Spis treści

Wstęp.....	4	Menuet.....	70
Bachata.....	8	Merengue.....	72
Balet.....	10	Oberek.....	74
Balet królewski Kambodży...	12	Orisza.....	76
Bharatanatjam.....	14	Paso doble.....	78
Bomba.....	16	Plena.....	80
Breakdance.....	18	Poi.....	82
Capoeira.....	20	Polka.....	84
Cariñosa.....	22	Polonez.....	86
Cza-cza.....	24	Rock and roll.....	88
Eskista.....	26	Rumba.....	90
Flamenco.....	28	Quickstep.....	92
Fokstrot.....	30	Salsa.....	94
Gangnam Style.....	32	Samba.....	96
Haka.....	34	Sirtaki.....	98
Hopak.....	36	Stepowanie.....	100
Hula.....	38	Tango.....	102
Jarabe tapatío.....	40	Taniec Baronga.....	104
Jive.....	42	Taniec brzucha.....	106
Kabuki.....	44	Taniec irlandzki.....	108
Kadryl.....	46	Taniec lwa.....	110
Kankan.....	48	Taniec niedźwiedzia.....	112
Kathak.....	50	Taniec pięknych piór.....	114
Kathakali.....	52	Taniec smoka.....	116
Kecak.....	54	Taniec wirujących derwiszy .	118
Kizomba.....	56	Tinikling.....	120
Korowód.....	58	Twist.....	122
Krakowiak.....	60	Walc angielski.....	124
Kujawiak.....	62	Walc wiedeński.....	126
Makarena.....	64		
Mambo.....	66		
Mazur.....	68		

Wstęp

Czym jest taniec? W najbardziej ogólnym sensie to forma ruchu ciała do muzyki lub rytmu. Ale czy bieganie ze słuchawkami jest tym samym co tańczenie? Nie, raczej nie... Choreolodzy, czyli naukowcy badający taniec, podpowiadają, że chcąc go zdefiniować, trzeba spojrzeć na zagadnienie szerzej.

Podejście historyczne przedstawia taniec jako ewolucję prymitywnych ruchów w coś bardziej skomplikowanego, a mianowicie sztukę. W takim ujęciu skakanie wokół ogniska nie zasługuje jeszcze na miano tańca, ale już balet jak najbardziej. Problem polega jednak na tym, że tańce powstawały w różnych tradycjach – europejskiej, afrykańskiej, azjatyckiej, amerykańskiej – i nie da się wyznaczyć jakiejś wspólnej ścieżki ich rozwoju czy standardowego poziomu. Na przykład afrykańska eskista polega głównie na ruchach ramionami, indiański taniec niedźwiedzia ma zaledwie jeden krok, derwisze zaś właściwie tylko obracają się w koło. A przecież wszystko to są tańce tak samo jak nasz narodowy krakowiak! Poza tym nikomu nie przyszło do głowy naukowo badać tańca przed XIX w., więc źródła wiedzy o nim są bardzo skąpe i trudno ustalić jego historię.

Antropolodzy, czyli badacze wytworów człowieka, podpowiadają, że taniec warto rozpatrywać w kontekście kulturowym i społecznym. To podejście świetnie sprawdza się np. przy hiszpańskim flamenco. Jest to nie tylko taniec, ale i rodzaj muzyki oraz śpiewu powiązanego z poezją, a dodatkowo wymyśliła go wąska grupa ludzi w konkretnym miejscu i czasie. Jednak niekiedy trudno powiedzieć, czym jest w ogóle dany taniec. Choreografia wciąż podlega zmianie z biegiem czasu, a w przypadku starych tańców często okazywała się trudna do uchwycenia w opisach, rzeźbach czy obrazach. Czasem można polegać tylko na wspomnieniach seniorów, jak w przypadku odtwarzania

polских wersji kadryla, ale i to niekiedy się nie udaje – nie wiemy, jak Kozacy tańczyli kiedyś hopaka, a współczesne sceniczne odtworzenia są tylko pewną rekonstrukcją.

A co z klasyfikacją tańców?
W zasadzie możemy mówić
o dwóch typach tańców turniejowych.

Standardowe to walc wiedeński, walc angielski, fokstrot, quickstep i tango, a do tańców latynoamerykańskich należą rumba, samba, cza-cza, paso doble i jive. Jest to jednak podział sztuczny – pochodzące z Argentyny tango jest zdecydowanie latynoskie, a jive ma więcej wspólnego z jazzem niż cza-czą. Według tego podziału wszystkie pozostałe tańce należałoby zaklasyfikować jako użytkowe, czyli nieoceniane podczas turniejów.

Wśród setek tysięcy tańców znajdziemy jednak takie, które wymykają się jakimkolwiek podziałom. Indonezyjski taniec Baronga jest przede wszystkim rytualny, ale też sceniczny i często uliczny. A i samba nie ogranicza się do turniejowych parkietów – można przecież zobaczyć ją podczas karnawału w brazylijskim Rio de Janeiro! Trudno więc mówić o jednoznacznym charakterze tych tańców. Inne, w tym japoński kabuki, są tak zrośnięte z teatrem, że nie da się o nich mówić bez uwzględnienia scenografii czy kostiumów. Poza tym wyróżniamy tańce dawne, czyli już raczej nietańczone – w tej książce to menuet i kadryl. Przy czym zaliczana do tańców ludowych polka jest od nich niewiele młodsza, ale wciąż popularna.

Skomplikowane to wszystko, ale mamy nadzieję, że mimo to nasza książka będzie dla czytelnika źródłem inspiracji do wkroczenia w świat tańca!

Bachata

Historia

Zmysłowa bachata powstała na Dominikanie w latach 60. zeszłego wieku, ale dopiero pod koniec tysiąclecia zyskała akceptację większej części społeczeństwa. Muzyczenie zawdzięcza najwięcej kubańskiemu bolero, choć można w niej odnaleźć również elementy narodowego tańca Dominikany, merengue, oraz cza-czy i son. Ma coś wspólnego z bluesem – kiedyś nazywano ją muzyką *amargue*, czyli „gorzką”, ponieważ teksty ballad najczęściej opowiadały o problemach miłosnych. Dziś jest przede wszystkim romantyczna. Tradycyjne gitary w hiszpańskim stylu zostały zastąpione przez elektryczne, którym towarzyszy m.in. przypominający tarkę pocierany instrument perkusyjny – güira.

Charakterystyka

Cechą charakterystyczną bachaty jest tzw. tap, wykonywany na ostatnie uderzenie w takcie 4/4. Polega on na tym, że pięta dostawianej stopy pozostaje w górze. Bachata początkowo była bardzo prostym tańcem, ale z czasem ewoluowała, wchłaniając kroki pokrewnych stylów – to dzięki temu współcześnie istnieje wiele jej odmian. W tej najbardziej tradycyjnej partnerzy tańczą blisko siebie na planie kwadratu, wykonując obroty i pracując biodrami. Urban bachata nie wymaga zaś bliskiego kontaktu fizycznego, natomiast pojawiają się w niej elementy hip-hopowe i akrobatyczne. Tymczasem bachata moderna czerpie obroty z salsy, a tancerze raz ustawieni są w niej przodem do siebie, raz bokiem.

Występowanie

W ostatnich dekadach bachata zrobiła zawrotną karierę – przeniosła się z wątpliwej reputacji lokali w biednych dzielnicach dominikańskich miast do klubów i szkół tańca na prawie całej planecie.

Ciekawostka

Jak przetłumaczyć nazwę „bachata”?
To po prostu impreza!

Balet

Historia

Balet stworzony został we Włoszech, a jego nazwa oznacza „mały taniec”. Na początku XV w. był on związany z etykietą dworską – wyznaczał sposób ubioru, kłaniania się i wykonywania innych gestów podczas wielkich uroczystości. Za sprawą Katarzyny Medycejskiej pojawił się na dworze francuskim, gdzie jego forma zaczęła dojrzewać – stał się tańcem w pełni scenicznym. W XVII w. na życzenie króla Francji Ludwika XIV, który sam znany był z baletowych ról, założono pierwszą królewską szkołę tego tańca. Wkrótce balet pojawił się w Rosji – gdzie powstało słynne *Jezioro łabędzie* – a potem dalej go rozwijano, m.in. w Stanach Zjednoczonych.

Charakterystyka

Od tancerzy baletowych wymaga się odpowiedniej diety, nieskazitelnej gracji i dążenia do perfekcji – bez tego nie ma co marzyć o pozycji prima baleriny! Charakterystyczne dla tego tańca jest poruszanie się na palcach – z francuskiego zwane *relevé*, czyli „uniesione”. Zresztą wiele innych terminów w balecie pochodzi z tego języka, jak np. *fouettés*, czyli szybkie obroty na jednej nodze. We współczesnym balecie, który nie zawsze wymaga klasycznego stroju, tradycyjnym figurom towarzyszy wiele nowatorskich ruchów.

Występowanie

Poza wymienionymi już krajami światowej sławy zespoły baletowe znaleźć można m.in. w Wielkiej Brytanii, Kanadzie, Australii, Holandii i na Kubie. Balet nie musi być samodzielną formą sztuki – tradycyjnie łączy się z operą.

Ciekawostka

Najstarsza
z istniejących dziś
szkół baletu działa przy
paryskiej operze i ma
ponad 350 lat!

Balet królewski Kambodży

Historia

Mało brakowało, a tymczasowe obalenie królestwa Kambodży w latach 70. zeszłego wieku poskutkowałoby zniknięciem tej formy sztuki z powierzchni Ziemi! Na szczęście liczący ponad 1000 lat balet, nazywany też klasycznym tańcem khmerskim, przetrwał i wciąż zachwyca. Kambodżańskich tancerzy łatwo rozpoznać po pięknych złocistych strojach, a zwłaszcza spiczastych, wielopiętrowych koronach i subtelnych gestach dłoni. Zresztą te gesty trenuje się niekiedy kilkanaście lat, a występ z zespołem jest zaszczytem nawet dla samej księżniczki!

Ciekawostka

Tańcowi akompaniuje orkiestra pinpeat, w której główne role odgrywają ksylofony i sralai, czyli stożkowy flet o niespotykanej liczbie aż czterech stroików.